

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (första avdelningen)

den 14 januari 2021 *

”Begäran om förhandsavgörande – Artikel 17 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna – Rätt till egendom – Artikel 47 i stadgan om de grundläggande rättigheterna – Rätt till ett effektivt rättsmedel – Rambeslut 2005/212/RIF – Förverkande av vinning, hjälpmedel och egendom som härrör från brott – Direktiv 2014/42/EU – Frysning och förverkande av hjälpmedel vid och vinning av brott i Europeiska unionen – Nationell lagstiftning enligt vilken egendom som använts för att begå ett smugglingsbrott ska förverkas till staten – Egendom som tillhör tredje man i god tro”

I mål C-393/19,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Apelativen sad – Plovdiv (Appellationsdomstolen i Plovdiv, Bulgarien) genom beslut av den 16 maj 2019, som inkom till domstolen den 21 maj 2019, i brottmålet mot

OM,

ytterligare deltagare i rättegången:

Okrazhna prokuratura – Haskovo,

Apelativna prokuratura – Plovdiv,

meddelar

DOMSTOLEN (första avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden J.-C. Bonichot samt domarna L. Bay Larsen, C. Toader, M. Safjan (referent) och N. Jääskinen,

generaladvokat: M. Campos Sánchez-Bordona,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Okrazhna prokuratura – Haskovo, genom V. Radeva-Rancheva, i egenskap av ombud,
- Apelativna prokuratura – Plovdiv, genom I. Perpelov, i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: bulgariska.

- Greklands regering, genom M. Tassopoulou, S. Charitaki och A. Magrippi, samtliga i egenskap av ombud,
  - Europeiska kommissionen, genom Y. Marinova och R. Troosters, båda i egenskap av ombud,
- och efter att den 25 juni 2020 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,
följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 17.1 och artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan).
- 2 Begäran har framställts i ett brottmål mot OM. Målet rör att egendom som använts för att begå ett grovt smuglingsbrott och som tillhör tredje man i god tro, förverkats till följd av att OM dömts för nämnda brott.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

Rambeslut 2005/212/RIF

- 3 I skäl 3 i rådets rambeslut 2005/212/RIF av den 24 februari 2005 om förverkande av vinning, hjälpmedel och egendom som härrör från brott (EUT L 68, 2005, s. 49), anges följande:

”Det framgår av punkt 50 b i handlingsplanen från Wien att man senast fem år efter Amsterdamfördragets ikraftträdande skall förbättra och vid behov tillnärma nationella bestämmelser som gäller beslag och förverkande av vinning av brott, samtidigt som hänsyn tas till godtroende tredjeparts rättigheter.”
- 4 I artikel 1 tredje och fjärde strecksatserna i rambeslutet, med rubriken ”Definitioner”, föreskrivs följande:

”I detta rambeslut avses med

– ...

– *hjälpmedel*: all slags egendom som på något sätt, helt eller delvis, använts eller varit avsedd att användas för att begå brottslig gärning eller brottsliga gärningar,

– *förverkande*: sådant straff eller annan åtgärd beslutad av domstol efter rättegång på grund av brottslig gärning eller brottsliga gärningar som innebär slutgiltigt berövande av egendom,”
- 5 I artikel 2 i rambeslutet, med rubriken ”Förverkande”, föreskrivs följande:

”1. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att se till att kunna förverka, helt eller delvis, hjälpmedel och vinning som härrör från brottsliga gärningar som kan bestraffas med frihetsberövande i mer än ett år eller egendom vars värde motsvarar sådan vinning.

2. I samband med skattebrott får medlemsstaterna tillämpa andra förfaranden än straffrättsliga för att frånta gärningsmannen vinningen av brottet.”

6 I artikel 4 i rambeslutet, med rubriken ”Rättsmedel”, föreskrivs följande:

”Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att de som berörs av åtgärder enligt artiklarna 2 och 3 har tillgång till effektiva rättsmedel för att skydda sina rättigheter.”

Direktiv 2014/42/EU

7 I skälen 9, 33 och 41 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/42/EU av den 3 april 2014 om frysning och förverkande av hjälpmedel vid och vinning av brott i Europeiska unionen (EUT L 127, 2014, s. 39, och rättelse i EUT L 138, 2014, s. 114), anges följande:

”(9) Syftet med detta direktiv är att ändra och utvidga bestämmelserna i [rådets rambeslut 2001/500/RIF av den 26 juni 2001 om penningtvätt, identifiering, spårande, spärrande, beslag och förverkande av hjälpmedel till och vinning av brott (EGT L 182, 2001, s. 1) och rambeslut] 2005/212/RIF. Dessa rambeslut bör delvis ersättas för medlemsstaterna som är bundna av detta direktiv.

...

(33) Detta direktiv påverkar på ett väsentligt sätt rättigheterna för personer, inte endast för misstänkta eller tilltalade personer utan också för tredje män som själva inte är föremål för åtal. Det är därför nödvändigt att sörja för särskilda skyddsåtgärder och rättsmedel för att säkerställa deras grundläggande rättigheter vid genomförandet av detta direktiv. Detta inbegriper rätten att bli hörd för tredje man som påstår sig vara ägare till den berörda egendomen, eller som hävdar annan egendomsrätt (sakrätt i egendom), såsom nyttjanderätt. Den som drabbats av ett beslut att frysa egendom bör underrättas om beslutet så snart som möjligt efter att det verkställts. De behöriga myndigheterna får dock uppskjuta underrättelsen till den berörda personen om sådana beslut om det är nödvändigt p.g.a. utredningen.

...

(41) Eftersom målet med detta direktiv, nämligen att underlätta förverkande av egendom i straffrättsliga ärenden, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan snarare kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget). I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.”

8 I artikel 2 i direktivet, vilken har rubriken ”Definitioner”, föreskrivs följande:

”I detta direktiv gäller följande definitioner:

...

3. *hjälpmedel*: all slags egendom som på något sätt, helt eller delvis, använts eller varit avsedd att användas för att begå ett eller flera brott.

4. *förverkande*: slutgiltigt berövande av egendom beslutat av domstol i anledning av brott.

...”

9 I artikel 3 i direktivet, med rubriken ”Tillämpningsområde”, föreskrivs följande:

”Detta direktiv ska tillämpas på brott som omfattas av

- a) den konvention som utarbetats på grundval av artikel K 3.2 c i fördraget om Europeiska unionen om kamp mot korruption som tjänstemän i Europeiska gemenskaperna eller Europeiska unionens medlemsstater är delaktiga i ...,
- b) rådets rambeslut 2000/383/RIF av den 29 maj 2000 om förstärkning av skyddet mot förfalskning i samband med införandet av euron genom straffrättsliga och andra påföljder [(EGT L 140, 2000, s. 1)],
- c) rådets rambeslut 2001/413/RIF av den 28 maj 2001 om bekämpning av bedrägeri och förfalskning som rör andra betalningsmedel än kontanter [(EGT L 149, 2001, s. 1)],
- d) rådets rambeslut 2001/500/RIF av den 26 juni 2001 om penningtvätt, identifiering, spårande, spärrande, beslag och förverkande av hjälpmedel till och vinning av brott [(EGT L 182, 2001, s. 1)],
- e) rådets rambeslut 2002/475/RIF av den 13 juni 2002 om bekämpande av terrorism [(EGT L 164, 2002, s. 3)],
- f) rådets rambeslut 2003/568/RIF av den 22 juli 2003 om kampen mot korruption inom den privata sektorn [(EUT L 192, 2003, s. 54)],
- g) rådets rambeslut 2004/757/RIF av den 25 oktober 2004 om minimibestämmelser för brottsrekvisit och påföljder för olaglig narkotikahandel [(EUT L 335, 2004, s. 8)],
- h) rådets rambeslut 2008/841/RIF av den 24 oktober 2008 om kampen mot organiserad brottslighet [(EUT L 300, 2008, s. 42)],
- i) Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/36/EU av den 5 april 2011 om förebyggande och bekämpande av människohandel, om skydd av dess offer och om ersättande av rådets rambeslut 2002/629/RIF [(EUT L 101, 2011, s. 1)],
- j) Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/93/EU av den 13 december 2011 om bekämpande av sexuella övergrepp mot barn, sexuell exploatering av barn och barnpornografi samt om ersättande av rådets rambeslut 2004/68/RIF [(EUT L 335, 2011, s. 1)],
- k) Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/40/EU av den 12 augusti 2013 om angrepp mot informationssystem och om ersättande av rådets rambeslut 2005/222/RIF [(EUT L 218, 2013, s. 8)],

samt andra rättsliga instrument om det i dessa instrument uttryckligen fastställs att detta direktiv gäller för de brott som harmoniseras enligt instrumentet.”

10 Artikel 12 i direktiv 2014/42 har rubriken ”Införlivande”. I punk 1 i den artikeln föreskrivs följande:

”Medlemsstaterna ska senast den 4 oktober 2016 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De ska genast till kommissionen översända texten till dessa bestämmelser.”

- 11 I artikel 14 i detta direktiv, med rubriken ”Ersättning av gemensam åtgärd 98/699/RIF samt vissa bestämmelser i rambesluten 2001/500/RIF och 2005/212/RIF”, föreskrivs följande:

”1. Gemensam åtgärd 98/699/RIF [av den 3 december 1998 antagen av rådet på grundval av artikel K 3 i Fördraget om Europeiska unionen om penningtvätt, identifiering, spårande, spärrande, beslag och förverkande av hjälpmedel och vinning av brott (EGT L 333, 1998, s. 1)], artiklarna 1 a, 3 och 4 i rambeslut 2001/500/RIF, och artikel 1 första fyra strecksatserna och artikel 3 i rambeslut 2005/212/RIF ska ersättas med detta direktiv för de medlemsstater som är bundna av detta direktiv, utan att det påverkar dessa medlemsstaters skyldigheter när det gäller tidsfristerna för införlivande av rambesluten i nationell rätt.

2. För de medlemsstater som är bundna av detta direktiv ska hänvisningar till gemensam åtgärd 98/699/RIF och till de bestämmelser i rambesluten 2001/500/RIF och 2005/212/RIF som anges i punkt 1 anses som hänvisningar till detta direktiv.”

Bulgarisk rätt

- 12 I artikel 37.1 i Nakazatelen kodeks (strafflagen) (nedan kallad NK) föreskrivs följande:

”Påföljderna ska vara

...

3. förverkande av tillgänglig egendom,

...”

- 13 Det framgår av artikel 242.1 NK att grov smuggling bestraffas med fängelse i tre till tio år och böter på 20 000 till 100 000 bulgariska leva (BGN) (cirka 10 226 till 51 130 euro).

- 14 I artikel 242.7 och 242.8 NK föreskrivs följande:

”7) ... Föremålet för smugglingen beslagtogs till förmån för staten, oavsett vem som är ägare till det, om det inte längre finns eller har överlåtits, ett belopp som motsvarar dess värde, vilket fastställts enligt de nationella detaljhandelspriserna.

8) ... Det transportmedel eller den behållare som använts för att transportera de smugglade varorna beslagtogs till förmån för staten, och detta även när transportmedlet eller behållaren inte tillhör gärningsmannen, förutom om dess värde inte motsvarar brottets allvar.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 15 Vid tidpunkten för omständigheterna i målet vid den nationella domstolen utförde OM, som var anställd som chaufför av ett transportbolag etablerat i Turkiet, internationella transporter med ett dragfordon och en påhängsvagn som tillhörde detta bolag.

- 16 Den 11 juni 2018, då han förberedde sig för att genomföra en transport mellan Istanbul (Turkiet) och Delmenhorst (Tyskland), godtog OM en persons förslag om att mot ersättning olovligen transportera 2 940 antika mynt till Tyskland.

- 17 Efter att ha passerat gränsen mellan Turkiet och Bulgarien blev OM den 12 juni 2018 föremål för en tullkontroll, vid vilken mynten som hade gömts i dragfordonet upptäcktes.

- 18 Mynten, vars värde enligt ett arkeologiskt och numismatiskt sakkunnigutlåtande uppskattades till 73 500 BGN (cirka 37 600 euro), dragfordonet, påhängsvagnen, tändningsnyckeln och fordonets registreringsbevis beslagtogs och samlades in som bevis för det påstådda brottet.
- 19 Under förundersökningen begärde direktören för det turkiska bolag som är arbetsgivare till OM att beslaget av dragfordonet och påhängsvagnen skulle hävas och gjorde därvid gällande att bolaget inte hade någon koppling till brottet och att återlämnandet av nämnda egendom inte utgjorde något hinder för förundersökningen. Den behöriga åklagaren avlog denna begäran med motiveringen att bevisen, i enlighet med bulgarisk rätt, skulle bevaras fram till dess att brottmålet hade avslutats och att ett återlämnande skulle utgöra hinder för förundersökningen. Direktören överklagade avslagsbeslutet till Okrazhen sad Haskovo (Regionala domstolen i Haskovo, Bulgarien), som fastställde avslagsbeslutet genom beslut av den 19 oktober 2018, vilket inte kunde överklagas.
- 20 Genom dom av den 22 mars 2019 dömde Okrazhen sad Haskovo (Regionala domstolen i Haskovo) OM för grov smuggling till fängelse i tre år och böter på 20 000 BGN (cirka 10 200 euro). Mynten och dragfordonet förverkades till staten i enlighet med artikel 242.7 respektive artikel 242.8 NK. Påhängsvagnen, som inte hade något direkt samband med brottet, återlämnades däremot till det bolag som OM var anställd av.
- 21 OM överklagade domen till Apelativen sad – Plovdiv (Appellationsdomstolen i Plovdiv, Bulgarien) i den del det däri fastställdes att dragfordonet skulle beslagtas och gjorde därvid gällande att detta beslag bland annat stred mot bestämmelserna i EUF-fördraget och stadgan.
- 22 Den hänskjutande domstolen har påpekat att beslag till förmån för staten av det fordon som använts för att transportera smuggelvaran enligt artikel 242.8 NK visserligen är ett obligatoriskt beslag till följd av att ett smugglingsbrott har begåtts men att det inte utgör ett straff i motsats till förverkande av gärningsmannens egendom som avses i artikel 37.1.3 NK.
- 23 Den hänskjutande domstolen hyser emellertid tvivel om huruvida artikel 242.8 NK, som antogs före Republiken Bulgariens anslutning till Europeiska unionen den 1 januari 2007, är förenlig med bestämmelserna i unionsrätten, särskilt artikel 17.1 och artikel 47 i stadgan.
- 24 Den hänskjutande domstolen anser närmare bestämt att det beslagtagande som avses i denna bestämmelse, även när det transportmedel som har använts för att transportera smuggelvaran inte tillhör gärningsmannen, kan leda till en obalans mellan intresset för tredje man som äger transportmedlet och som inte har medverkat till och inte på något sätt är kopplad till brottet, och det statens intresse av att beslagta denna egendom på grund av att den har använts för att begå brottet.
- 25 Den hänskjutande domstolen har i detta avseende hänvisat till Europadomstolens dom av den 13 oktober 2015, Ünspeđ Paket Servisi SaN. V^e TiC. A. Ş. mot Bulgarien (CE:ECHR:2015:1013JUD000350308), i vilken Europadomstolen slog fast att förverkande, med stöd av artikel 242.8 NK, av en lastbil som tillhörde ett bolag etablerat i Turkiet stred mot artikel 1 i protokoll nr 1 till Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, som undertecknades i Rom den 4 november 1950, vars innehåll är identiskt med innehållet i artikel 17.1 i stadgan. Europadomstolen påpekade nämligen att det bolag som ägde lastbilen hade berövats möjligheten att få tillgång till rättslig prövning, eftersom det nationella förfarandet inte gav bolaget möjlighet att framföra sina synpunkter, vilket innebar att en avvägning mellan samtliga intressen inte hade säkerställts.
- 26 I detta sammanhang har den hänskjutande domstolen angett att enligt skäl 33 i direktiv 2014/42 är det, med hänsyn till att direktivet på ett väsentligt sätt påverkar rättigheterna för personer, nödvändigt att sörja för särskilda skyddsåtgärder och rättsmedel för att säkerställa deras grundläggande rättigheter,

det vill säga rättigheterna inte endast för misstänkta eller tilltalade personer utan också för tredje män som själva inte är föremål för åtal. Detta inbegriper rätten att bli hörd för tredje man som påstår sig vara ägare till den berörda egendomen.

27 Mot denna bakgrund beslutade Apelativen sad Plovdiv (Appellationsdomstolen i Plovdiv) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till EU-domstolen:

”1) Ska artikel 17.1 i [stadgan] tolkas så, att den utgör hinder mot en nationell bestämmelse såsom artikel 242.8 [NK], enligt vilken ett transportmedel som använts för att begå grov smuggling, vilket tillhör en tredje person som varken kände till eller borde ha känt till att den person som var anställd hos denne begick brottet, förverkas till staten, på grund av att den medför att jämvikten mellan allmänintresset och kravet på att skydda äganderätten åsidosätts?

2) Ska artikel 47 i stadgan tolkas så, att den utgör hinder mot en nationell bestämmelse såsom artikel 242.8 NK, enligt vilken ett transportmedel som tillhör en annan person än den som har begått brottet kan förverkas, utan att ägaren garanteras direkt tillgång till domstol för att framföra sina synpunkter?”

Domstolens behörighet

28 Apelativna prokuratura – Plovdiv (åklagarkammaren för överklaganden i Plovdiv, Bulgarien) och den grekiska regeringen har gjort gällande att EU-domstolen saknar behörighet att besvara tolkningsfrågorna, eftersom den nationella lagstiftning som är aktuell i det nationella målet inte omfattas av unionsrättens tillämpningsområde. De har bland annat gjort gällande att den nationella domstolen inte har åberopat någon unionsrättslig bestämmelse som gör det möjligt att fastställa en tillräcklig anknytning mellan det nationella målet och unionsrätten.

29 Det ska i detta hänseende påpekas att tolkningsfrågorna uttryckligen endast avser bestämmelserna i stadgan, det vill säga artikel 17 om rätten till egendom och artikel 47 om rätten till ett effektivt rättsmedel och till en opartisk domstol.

30 Domstolen erinrar härvid om att stadgans tillämpningsområde med avseende på åtgärder som vidtas av medlemsstaterna definieras i artikel 51.1 däri, enligt vilken bestämmelserna i stadgan riktar sig till medlemsstaterna endast när dessa tillämpar unionsrätten (dom av den 6 oktober 2015, Delvigne, C-650/13, EU:C:2015:648, punkt 25 och där angiven rättspraxis).

31 Artikel 51.1 i stadgan bekräftar domstolens fasta praxis enligt vilken de grundläggande rättigheter som garanteras i unionens rättsordning är tillämpliga i samtliga fall som regleras av unionsrätten, men inte i andra fall (dom av den 6 oktober 2015, Delvigne, C-650/13, EU:C:2015:648, punkt 26 och där angiven rättspraxis).

32 Om en rättslig situation inte omfattas av unionsrättens tillämpningsområde saknar domstolen således behörighet att pröva situationen, och de bestämmelser i stadgan som eventuellt åberopas kan inte i sig grunda någon sådan behörighet (dom av den 6 oktober 2015, Delvigne, C-650/13, EU:C:2015:648, punkt 27 och där angiven rättspraxis).

33 Det ska följaktligen fastställas huruvida den situation som är aktuell i det nationella målet, i vilken tredje mans egendom förverkas till den berörda medlemsstaten på grund av att den har använts i samband med ett brott, omfattas av unionsrättens tillämpningsområde.

34 I förevarande fall har den hänskjutande domstolen i sin begäran om förhandsavgörande hänvisat till direktiv 2014/42, som ålägger medlemsstaterna skyldigheter för att, såsom anges i skäl 41 däri, underlätta förverkande av egendom i straffrättsliga ärenden.

- 35 Det aktuella smugglingsbrottet ingår emellertid inte bland de brott som direktivet är tillämpligt på enligt artikel 3 däri, vilket innebär att det nationella förfarande som är i fråga inte omfattas av direktivets materiella tillämpningsområde.
- 36 Direktiv 2014/42 har delvis ersatt rambeslut 2005/212, vilket liksom direktivet avser förverkande av hjälpmedel vid och vinning av brott. Enligt skäl 9 i direktivet syftar detta nämligen till att ändra och utvidga bestämmelserna bland annat i nämnda rambeslut.
- 37 Det framgår närmare bestämt av artikel 14.1 i direktiv 2014/42 att detta endast ersatte de första fyra strecksatserna i artikel 1 och artikel 3 i rambeslut 2005/212 för de medlemsstater som är bundna av detta direktiv, vilket fick till följd att artiklarna 2, 4 och 5 i rambeslutet bibehölls efter antagandet av nämnda direktiv (se, för ett liknande resonemang, dom av den 19 mars 2020, ”Agro In 2001”, C-234/18, EU:C:2020:221, punkt 48).
- 38 Det ska i detta hänseende påpekas att det i artikel 2.1 i rambeslut 2005/212, i mer allmänna ordalag än de som används i direktiv 2014/42, föreskrivs att ”[v]arje medlemsstat skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att se till att kunna förverka, helt eller delvis, hjälpmedel och vinning som härrör från brottsliga gärningar som kan bestraffas med frihetsberövande i mer än ett år eller egendom vars värde motsvarar sådan vinning”.
- 39 I förevarande fall kan grov smuggling som är aktuellt i det nationella målet bestraffas med frihetsberövande i tre till tio år, till vilket möjligheten att, i enlighet med artikel 242.8 NK, beslagta det transportmedel som använts för att transportera smuggelvaran tillkommer.
- 40 Härav följer att bestämmelserna i rambeslut 2005/212 nödvändigtvis ingår i de delar av unionsrätten som, med hänsyn till saken i det nationella målet och de uppgifter som lämnats av den hänskjutande domstolen, ska beaktas av EU-domstolen, för att den ska kunna ge ett användbart svar på de frågor som ställts till den. Den aktuella rättsliga situationen omfattas således av unionsrättens tillämpningsområde och i synnerhet av nämnda rambeslut.
- 41 I rambeslutet, i artikel 2 respektive artikel 4, föreskrivs för övrigt bestämmelser om förverkande av ”hjälpmedel och vinning som härrör från brottsliga gärningar” och de rättsmedel som de som berörs av en förverkandeåtgärd ska ha tillgång till. Härav följer att den hänskjutande domstolen genom sina frågor, som rör lagenligheten av förverkande av egendom som tillhör tredje man i god tro och vilka rättsmedel som ska finnas tillgängliga för tredje man som berörs av en förverkandeåtgärd, i själva verket vill få klarhet i hur dessa bestämmelser i rambeslut 2005/212, jämförda med artiklarna 17 och 47 i stadgan ska tolkas.
- 42 Domstolen är följaktligen behörig att besvara begäran om förhandsavgörande.

Den första frågan

- 43 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida artikel 2.1 i rambeslut 2005/212, jämförd med artikel 17.1 i stadgan ska tolkas så, att den utgör hinder för en nationell lagstiftning som tillåter förverkande av ett hjälpmedel som använts för att begå ett grovt smugglingsbrott, när detta tillhör tredje man i god tro.
- 44 Det ska inledningsvis påpekas att begreppet förverkande definieras i artikel 1 fjärde strecksatsen i rambeslut 2005/212.
- 45 Såsom framgår av punkt 37 ovan har fjärde strecksatsen i artikel 1 emellertid ersatts av direktiv 2014/42 för de medlemsstater som är bundna av direktivet.

- 46 I förevarande fall, eftersom omständigheterna i det nationella målet hänför sig till tiden efter den frist för införlivande av direktiv 2014/42 som fastställts till den 4 oktober 2016, i enlighet med artikel 12.1 i det direktivet, ska det således i ett sådant mål som det nationella målet hänvisas till direktivet vid definitionen av begreppet förverkande.
- 47 I artikel 2.4 i direktivet definieras begreppet förverkande som ”slutgiltigt berövande av egendom beslutat av domstol i anledning av brott”.
- 48 Det framgår av ordalydelsen i denna bestämmelse att det i detta sammanhang saknar betydelse huruvida förverkandet utgör en påföljd i straffrätten eller ej. En åtgärd, såsom den aktuella, som medför slutgiltigt berövande av den beslagtagna egendomen beslutat av domstol i anledning av brott, omfattas av begreppet förverkande.
- 49 I artikel 2.1 i rambeslut 2005/212 föreskrivs vidare att varje medlemsstat ska vidta de åtgärder som är nödvändiga för att se till att kunna förverka, helt eller delvis, hjälpmedel och vinning som härrör från brottsliga gärningar som kan bestraffas med frihetsberövande i mer än ett år eller egendom vars värde motsvarar sådan vinning.
- 50 Det är i detta hänseende riktigt att denna bestämmelse inte uttryckligen anger den person vars egendom kan bli föremål för en förverkandeåtgärd. Den hänvisat endast till de ”hjälpmedel” som har anknytning till en brottslig gärning, utan att det är nödvändigt att fastställa vem som innehar eller är ägare till dem.
- 51 Artikel 2.1 i rambeslut 2005/212 ska emellertid tolkas mot bakgrund av skäl 3 i rambeslutet, av vilket det framgår att hänsyn ska tas till rättigheterna för tredje man som handlar i god tro. Av detta följer att bestämmelserna i rambeslutet i princip även är tillämpliga på förverkande av egendom som tillhör tredje man, samtidigt som det bland annat krävs att tredje mans rättigheter skyddas när denne är i god tro.
- 52 I detta sammanhang ska hänsyn tas till artikel 17.1 i stadgan, i vilken det bland annat föreskrivs att var och en har rätt att besitta lagligen förvärvad egendom, att nyttja den och att förfoga över den.
- 53 Den rätt till egendom som garanteras genom denna bestämmelse utgör visserligen inte en absolut rättighet. Enligt artikel 52.1 i stadgan får nämligen utövandet av de rättigheter och friheter som erkänns i stadgan begränsas, under förutsättning att begränsningarna faktiskt svarar mot de mål av allmänintresse som unionen eftersträvar och att de inte, i förhållande till det eftersträvade målet, utgör ett oproportionerligt och icke godtagbart ingrepp som påverkar själva kärnan i den garanterade rättigheten (se, för ett liknande resonemang, dom av den 16 juli 2020, Adusbef och Federconsumatori, C-686/18, EU:C:2020:567, punkt 85 och där angiven rättspraxis).
- 54 I förevarande fall har åklagarkammaren för överklaganden i Plovdiv i sitt skriftliga yttrande angett att det mål som eftersträvas med den aktuella nationella lagstiftningen är att med hänsyn till allmänintresset förhindra olaglig import av varor till landet.
- 55 Med hänsyn till den väsentliga kränkning av enskildas rättigheter som följer av förverkande av egendom, det vill säga ett definitivt berövande av äganderätten till denna, ska det påpekas att när det gäller tredje man i god tro, som inte kände till och inte borde ha känt till att dennes egendom använts för att begå ett brott, utgör ett sådant förverkande, mot bakgrund av det eftersträvade målet, ett oproportionerligt och icke godtagbart ingrepp som påverkar själva kärnan i dennes äganderätt.
- 56 Domstolen konstaterar således att en nationell lagstiftning, såsom den som är aktuell i det nationella målet, inte iakttar den rätt till egendom som garanteras i artikel 17.1 i stadgan, eftersom den föreskriver att egendom som tillhör tredje man i god tro och som använts för att begå ett grovt smuglingsbrott kan bli föremål för en förverkandeåtgärd.

- 57 Under dessa omständigheter ska det anses att förverkande inom ramen för artikel 2.1 i rambeslut 2005/212 inte kan utsträckas till att omfatta egendom som tillhör tredje man i god tro.
- 58 Mot denna bakgrund ska den första frågan besvaras enligt följande: Artikel 2.1 i rambeslut 2005/212, jämförd med artikel 17.1 i stadgan ska tolkas så, att den utgör hinder för en nationell lagstiftning som tillåter förverkande av ett hjälpmedel som använts för att begå ett grovt smuglingsbrott, när detta tillhör tredje man i god tro.

Den andra frågan

- 59 Den hänskjutande domstolen har ställt den andra frågan för att få klarhet i huruvida artikel 4 i rambeslut 2005/212, jämförd med artikel 47 i stadgan ska tolkas så, att den utgör hinder för en nationell lagstiftning som, inom ramen för ett brottmål, tillåter förverkande av egendom som tillhör en annan person än den som har begått brottet, utan att den förstnämnda personen har tillgång till ett effektivt rättsmedel.
- 60 I artikel 4 i rambeslutet föreskrivs en skyldighet för varje medlemsstat att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att de som berörs av åtgärder enligt bland annat artikel 2 däri har tillgång till effektiva rättsmedel för att skydda sina rättigheter.
- 61 Med hänsyn till den allmänna ordalydelsen i artikel 4 i rambeslut 2005/212 är de personer till vilka medlemsstaterna ska garantera effektiva rättsmedel inte bara de personer som har befunnits skyldiga till ett brott utan även alla andra personer som påverkas av de åtgärder som föreskrivs i artikel 2 i rambeslutet, vilket således även omfattar tredje man.
- 62 Enligt artikel 47 första och andra stycket i stadgan har var och en vars unionsrättsligt garanterade fri- och rättigheter har kränkts rätt till ett effektivt rättsmedel inför en domstol, med beaktande av de villkor som föreskrivs i den artikeln och vilket bland annat omfattar att få sin sak prövad i en rättvis rättegång.
- 63 Rätten till ett effektivt rättsmedel innebär särskilt att tredje man, vars egendom är föremål för en förverkandeåtgärd, ska kunna bestrida åtgärdens lagenlighet för att kunna få tillbaka egendomen när förverkandet inte är motiverat.
- 64 I förevarande fall har den hänskjutande domstolen i beslutet om hänskjutande betonat att tredje man vars egendom har blivit föremål för en förverkandeåtgärd inte har direkt tillgång till rättslig prövning enligt den nationella lagstiftningen, vilket innebär att denne inte med framgång kan göra gällande sina rättigheter.
- 65 Under dessa omständigheter konstaterar domstolen att tredje man vars egendom har förverkats, i ett sådant mål som det aktuella, inte har rätt till ett effektivt rättsmedel.
- 66 Av det skäl som angetts i punkt 63 ovan påverkas inte detta konstaterande av det argument som anförts av åklagarkammaren för överklaganden i Plovdiv, enligt vilket Zakon za zadalzheniata i dogovorite (lagen om skyldigheter och avtal), i en sådan situation som den som är aktuell i det nationella målet, ger ägaren till den förverkade egendomen möjlighet att vidta rättsliga åtgärder gentemot den dömda personen avseende den skada som följer av förverkandet.
- 67 Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna har dessutom slagit fast att i en situation där staten ligger bakom förverkandet och där det i nationell lagstiftning och praxis inte föreskrivs något förfarande genom vilket ägaren kan tillvarata sina rättigheter, kan staten inte fullgöra sin skyldighet att, enligt Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, införa ett sådant förfarande genom att begära att en person som inte dömts för det brott

som lett till förverkandet ska återvinna sin egendom från tredje part (Europadomstolen, 13 oktober 2015, Ünsped Paket Servisi SaN. V^e TiC. A. Ş. mot Bulgarien, CE:ECHR:2015:1013JUD000350308, § 32).

- 68 Mot denna bakgrund ska den andra frågan besvaras enligt följande. Artikel 4 i rambeslut 2005/212, jämförd med artikel 47 i stadgan ska tolkas så, att den utgör hinder för en nationell lagstiftning som, inom ramen för ett brottmål, tillåter förverkande av egendom som tillhör en annan person än den som har begått brottet, utan att den förstnämnda personen har tillgång till ett effektivt rättsmedel.

Rättegångskostnader

- 69 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (första avdelningen) följande:

- 1) Artikel 2.1 i rådets rambeslut 2005/212/RIF av den 24 februari 2005 om förverkande av vinning, hjälpmedel och egendom som härrör från brott, jämförd med artikel 17.1 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna ska tolkas så, att den utgör hinder för en nationell lagstiftning som tillåter förverkande av ett hjälpmedel som använts för att begå ett grovt smuglingsbrott, när detta tillhör tredje man i god tro.**
- 2) Artikel 4 i rambeslut 2005/212, jämförd med artikel 47 i stadgan om de grundläggande rättigheterna ska tolkas så, att den utgör hinder för en nationell lagstiftning som, inom ramen för ett brottmål, tillåter förverkande av egendom som tillhör en annan person än den som har begått brottet, utan att den förstnämnda personen har tillgång till ett effektivt rättsmedel.**

Underskrifter